

Besteforeldrenes klimaaksjon i Bergen og omegn

ÅRSMELDING 2024

Denne rapporten omfatter hele perioden fra den 1. januar til den 31. desember 2024.

STYRE FOR 2024

Janet Wiberg	styreleder
Karin Skjerdal	nestleder
Anders Bærheim	kasserer
Wibeke Kryvi	styremedlem
Gunnar Kartveit	styremedlem
Halfdan Wiik	styremedlem
Sidsel Kjølberg	styremedlem
Laila Kvalsvik	styremedlem
Gro Fjeldtvedt	varamedlem
Anne Lise Skagen	varemedlem

MEDLEMSTALL: Ved slutten av 2024 var vi 594 medlemmer i BKA Bergen og omegn.

STYREMØTER: Det har vært avholdt 9 styremøter i 2024. Møtene fant sted på Manufakturhuset, hjemme hos Janet Wiberg og på Tysnes i anledning befaringen av Hordfast traséen. Vi har ikke hatt utgifter med disse møtene.

MEDLEMSMØTER: Vi har holdt 7 medlemsmøter med foredrag i Kunsthallen.

1. februar. Foredrag ved Helene Sandsten: *Vårt viktigste karbonlager: om myra, dens betydning og politikken rundt mulig vern av den.*

Helene Sandsten er klimaøkolog med mastergrad i karbondynamikk og global endring. Hun brenner for endring, den ærlige samtalen og å formidle. Har jobbet i Down to Earth (tidligere Norsk Karbonlagring) med konkrete klimaløsninger, og er foredragsholder gjennom Lei en biolog («et agentur og knutepunkt for skravlesjuka biologer»). Hun jobber nå som daglig leder i Stiftelsen Framtidshavet, der hun arrangerer rydde-aksjonene Rein Sognefjord og Rein Hardangerfjord.

21. mars. Foredrag ved Peter M. Haugan: *Karbonfangst og -lagring (CCS): Viktig klimaløsning eller behagelig illusjon?*

Peter M. Haugan er professor i oseanografi ved Universitet i Bergen. Han startet ut som petroleumsforsker ved Norsk Hydro i 1982, men hoppet av oljeindustrien over til polar- og klimaforskning. I 2002 var han med på å starte Bjerknessenteret for klimaforskning. Han har de siste årene markert seg som en frittalende kritiker av norsk olje- og energipolitikk.

25. april. Foredrag ved Håvard Haarstad: *Om byplanlegging og klima – og den aktuelle situasjonen i Bergen.*

Håvard Haarstad er professor i samfunnsgeografi og leder for Senter for Klima og energiomstilling ved UiB. Det ble etablert for noen år siden som et samfunnsvitenskapelig supplement til Bjerknessenteret for klimaforskning. *«Mitt hovedfokus er sosial endring mot bærekraft, spesielt i forhold til klima. Jeg er interessert i hvordan vi kan transformere byer og byliv – materielt, sosialt og kulturelt – for å møte klima- og bærekraftutfordringene som vi står overfor.»*

6. Juni. Foredrag ved Tom Skauge: *Hordfast – naturødeleggelse til 50-70 milliarder kroner.*

Tom Skauge er leder i Naturvernforbundet Hordaland, som har lagt ned et stort arbeid mot monsternotorveiprojektet Hordfast, som vil ødelegge myr og kystlandskap, og gi økende biltrafikk og utslipp.

Skauge har lang fartstid innen politikk med åtte år i Bergen bystyre og fire år i fylkestinget som representant for SV. Han er førsteamanuensis ved Høgskolen på Vestlandet, og jobber med bl.a. grønt skifte – miljø, etikk og ledelse. Medlem av den nasjonale komite for agenda 2030 i høyere utdanning.

26. september. Foredrag ved Stina Ellevseth Oseland:

Klimaomstilling på bergensk: Grønn strategi.

Stina Oseland har vært leder av Klimaetaten siden den ble opprettet i september 2020. Hun har bakgrunn fra UiB og har doktorgrad i samfunnsgeografi om klimaomstilling i byer. I vår var hun som eneste norske deltaker med i arbeidet med å sette rammene for FNs klimapanelers kommende spesialrapport om klima og byer.

Grønn strategi ble vedtatt i januar 2023. Den danner grunnlaget for hvordan Bergen skal jobbe med klimaomstilling, både utslippskutt, sirkulærøkonomi og indirekte utslipp, hvorfor og hvordan ta vare på naturen og hvordan vi skal forberede oss på et klima i endring og en dyptgripende omstilling.

Stina vil presentere strategien og hvordan det jobbes med den i praksis. Sammen snakker vi om byers rolle i klimaomstillingen, og oss som innbyggere i dette.

31.oktober. Foredrag ved Tom Potter: Bybanen – forbilde for mange nye systemer i Norden

Tom Potter er sivilingeniør opprinnelig fra USA, bosatt i Bergen siden 1987. Utdannelse fra MIT og University of Pennsylvania med fokus på jernbane- og kollektivtransport. Har vært sentral i arbeidet med Bybanen i flere tiår, som ansatt i både kommunen og fylkeskommunen, og i Vestnorsk Plangruppe/Norconsult.

28. november. Foredrag ved **Magnus Johan Steinsvåg**: *Ivaretaking av naturmangfold i fagre Vestland*

Magnus Steinsvåg er utdanna biolog og naturforvalter, og jobber på miljøavdelingen hos Statsforvalteren i Vestland. Sentrale arbeidsfelt er handlingsplaner for trua arter, oppretting av nye naturvernområde og naturmangfold i arealforvaltning. Klimaarbeidet og ivaretaking av naturmangfold henger sammen. I dette foredraget vart det lagt vekt på korleis en på regionalt nivå jobbar for å ta vare på Vestlandsnaturen.

AKSJONER OG DEMONSTRASJONER: Vi har arrangert og deltatt i flere aksjoner og demonstrasjoner i løpet av året

Demonstrasjoner foran bystyremøtene.

Byrådsleder på vei inn til bystyremøte.

Hver gang bystyret i Bergen har hatt møter i 2024 har BKA demonstrert foran inngangen til bystyresalen, med unntak av møtet i desember. Vi har tatt opp relevante saker om klima og natur på våre plakater. En gang delte vi ut løpesedler til alle bystyremedlemmene. Det viste seg at opposisjonen satt pris på det og brukte vår informasjon på løpesedlene i debatten. Vi har fått tilbakemelding fra opposisjonen at de ønsker vår tilstedeværelse framover.

Aksjon i forkant av utvalget for miljø og byutviklings sitt møte den 6. juni.

Ropene gjallet foran rådhuset i Bergen den torsdagen der flere hundre mennesker fra mange ulike organisasjoner var troppet opp for å protestere mot byrådets dramatiske forslag om å legge ned den kommunale klimaetaten, kutte i miljøtiltak, skrote arealnøytralitet og nullvekstmål for biltrafikken og gi oss flere parkeringsplasser i sentrum.

Karin Skjerdal holdt appell for medlemmene av Utvalg for miljø og byutvikling.

Protestmarkering den 12. juni.

Mange reagerer sterkt på et styringsparti som har rømt fra alle løfter om «den grønne og klimavennlige byen», som det også står i programmet. Sammen med flere andre grupper og organisasjoner var Besteforeldrenes klimaaksjon på plass utenfor Bergen rådhus.

Klimamarsj den 30. august – for rettferdig klimahandling nå!

I sin appell på vegne av BKA oppfordret Karin Lovise Skjerdal alle om å bli deltakere i det «*iherdige grasrotarbeidet som må til*»:

Alle har ressurser, vi har alle små eller store talenter som kan brukes.

Vi kan alle være til nytte!

Glem Janteloven, og ikke vær redd for å dumme deg ut eller bli hundset!

Vi skal stå sammen!

Kan du gå på dine føtter? Gå ut på gatene – gå i tog.

Ta med plakater og demonstrer!

Vi trenger mange flere folk. Vi må bli mye mer synlige enn i dag – hver eneste dag.

Ikke bli stående på fortauet!

Oljen skal avvikles, ikke utvikles! – Det var god stemning i Bergen den 30. august da et par hundre av oss, på initiativ av Natur og Ungdom, og fra mange ulike organisasjoner, var samla på Festplassen, for å si vår mening og marsjere gjennom sentrum. Liknende demonstrasjoner ble gjennomført flere steder i landet – **for rettferdig klimahandling nå!**

Nattog aksjon:

Den 19. April aksjonerte vi på jernbane stasjonen i sentrum som del av BKA sin nasjonale aksjon.

Besteforeldrenes klimaaksjon ønsker:

- Radikal forbedring av norsk jernbane, med overføring av midler fra veibudsjettet.
- Regjeringen må overprøve Norske Tog og ta styring over nattog-tilbudet.
- Nye nattog-strekninger må etableres. De gamle må få økt kapasitet.
- Rask politisk handling: Bedre nattogtilbud er ikke avhengig av kostbar infrastruktur og nye skinneganger.

Bistandsaksjon – det handler om å dele.

Lørdag 19. oktober var det åpning av [Internasjonal uke](#) i Bergen, et årlig arrangement i regi av FN-sambandet. Storstilt program med mye folk, bred deltaking, mange barn, fargerike kulturinnslag. BKA deltok med stand og appell ved nestleder i lokallaget, Karin Lovise Skjerdal, – som snakket om Norges moralske plikt til å dele vår oljerikdom.

Appell:

Norge er blant de land i verden som har størst klimafotavtrykk per innbygger.

Norsk forbruk per innbygger er blant verdens største.

Norge tjener gigantiske summer på olje og gass, det produktet som bidrar mest til verdens klimagassutslipp.

De fattige landene trenger massiv støtte til å bygge seg opp etter klimaødeleggelsene som allerede skjer i dag.

Skal verden nå klimamålene må befolkningen i fattige land slippe å måtte ty til diesel og kull når de skal varme opp sine hjem, lage sin mat og utvikle sine samfunn.

Norge har en gigantisk oljeformue.

Norge har økonomiske muskler til BÅDE å sørge for en rettferdig grønn omstilling i vårt eget land OG bidra internasjonalt.

Hva skal våre etterkommere med tusenvis av milliarder på bok hvis vi etterlater dem en verden med et naturgrunnlag som gir dem svært vanskelige livsvilkår?

Besteforeldrenes klimaaksjon krever derfor at Norge bidrar mye mer til klimafinansiering i fattige land enn vi gjør i dag.

Det er livsnødvendig.

Det er vårt moralske ansvar.

Norge må ikke bli en skammelig karikatur av Onkel Skruer.

Det står ikke på evnen.

Det står på politisk mot og vilje.

Det handler om solidaritet.

Det handler om rettferdighet.

ANDRE AKTIVITETER: Vi har deltatt i flere aktiviteter i løpet av året.

1.mai.

Vi deltok i 1. mai tog med disse plakatene.

Presentasjon av BKA sitt arbeid.

Den 28. februar ble vi invitert til å delta på et møte med pensjonist gruppen fra fagforbundet på Åsane. Janet Wiberg, Håkon Kryvi og Sidsel Kjølleberg presenterte BKA Bergen og omegn sitt arbeid. Den var godt mottatt og vi tror at vi vervet noen medlemmer.

Vervekampanje.

Den 8. juni satt vi opp teltet vårt på Biblioteksplassen i sentrum og vervet nye medlemmer.

Vi opplever at teltet gjør oss mer synlig i bybildet og gjør det lettere å fange oppmerksomhet fra forbigående.

Kurs for barn – dukkehus av gjenbruksmaterialer

Bærekraftige liv på Landås arrangert et helgekurs for barn den 3. og 4. februar på Lystgården på Landås. Wibeke Kryvi fra Besteforeldrenes klimaaksjon underviste. Selv har hun bygget et fantastisk dukkehus hjemme av overskuddsmaterialer («boss») fra husholdningen.

Befaring på Reksteren og Tysnes den 30. juni.

Styret var med på en befaring langs en del av Hordfast traséen på Reksteren og Tysnes.

Møte med Mdg den 14. oktober.

Mdg inviterte flere klima- og miljøorganisasjoner til et møte for å diskutere klimapolitikk og valgkampen.

Naturvernforbundet, Natur og ungdom, Spire, Fremtiden i våre hender og Bærekraftig liv på Landås deltok. Halfdan Wiik og Janet Wiberg deltok på vegne av BKA.

Verksted den 3. desember.

Folk mot Fossilmakta og Scientist Rebellion inviterte flere organisasjoner til å delta på et verksted for å diskutere forskjellige tema angående klima og miljø. Janet Wiberg og Karin Skjerdal deltok på vegne av BKA.

Temakveld 31. oktober på Fitjar.

Fitjar menighet inviterte Gunnar Kartveit til Fitjar kirke i oktober. «**Forbruk eller takkemd?**» var overskriften på foredraget - med undertittelen «Tanker rundt klima, forbruk og rettferdighet». *Gudsfrykt/Gudskjærlighet med nøysomhet* var et viktig utgangspunkt for foredraget. Nøysomhet og takknemlighet henger nøye sammen, og er viktige hjelpemiddel i møte med et lokkende forbrukersamfunn.

Månedlige tekstilverksteder på Bergen Bibliotek.

En lørdag formiddag hver måned (unntatt sommerferien) har BKA sin tekstilgruppe siden høsten-24 hatt ansvaret for reparasjonsverksted for klær og tekstiler på bærekraftslaben til Hovedbiblioteket. Det er en hyggelig og givende aktivitet som har blitt godt mottatt av publikum. Arrangementet annonseres på vår lokale [Facebook](#)- side, BKA sin nettside og Biblioteket sine nettsider.

Vi fortsetter også i år, datoer denne våren: 11. januar, 01. februar, 01. mars, 05. april og 03. mai.

Følgende ressurspersoner deltar i tiltaket: Ingeliv Vevle, Grete Smedal, Nina Dugstad, Anne Wester, Anne Gjestemoen, Anne- Lise Skagen, Karin L Skjerdal.

INNSPILL

Innspill til årsrapport luftkvalitet i Bergen 2023

fra Besteforeldrenes Klimaaksjon Bergen og omegn.

Målet om en samfunnsutvikling med minst mulig forurensing er uforenlig med byrådets intensjon om å skrote nullvekstmålet i trafikken og å skaffe flere parkeringsplasser i og rundt bysentrum. Rapporten er tydelig på at trafikkmengde og kjøretøyparkens sammensetting har avgjørende betydning for utslipp fra trafikken.

Som forurensningsmyndighet for lokal luftkvalitet har Bergen kommune både ansvar og tiltaksplikt for å beskytte befolkningen mot helseskadelig luftforurensing. Flere biler, om de er elektriske eller diesel, betyr økt utslipp. Elektrifisering av bilparken løser ikke problemet med svevestøvforurensing. Både korttids og langtidseksponering av svevestøv øker risikoen for dødelighet og sykkelighet av hjertekar- og luftveislidelser, sies det i rapporten.

For å komme til målet mener byrådet at det må bli enklere og rimeligere å reise kollektivt. Kollektivdekningen må også være så god at buss eller bane kan bli et naturlig førstevalg for flere bergensere. Dette er vi enige i. Samtidig setter byrådet videre utbygging av bybanen til Åsane på vent, og gjør det mer attraktivt for bilister med flere parkeringsplasser. Dette harmonerer ikke med målet om å bedre luftkvaliteten i byen.

Janet Wiberg

Leder for BKA Bergen og omegn

Appell til BIR

Sammen med Bærekraftige Liv Landås og Naturvernforbundet Hordaland sendte BKA Bergen den 03.01.25 en appell til BIR.

Bakgrunn:

Gjeldende fra 01.01.25 har Miljødirektoratet gitt alle norske kommuner skjerpede krav til kildesortering, blant annet innsamling av tekstilavfall: Fra nå av overtar renovasjonsselskapene ansvaret for ødelagte eller utslitte klær.

Vår appell til BIR peker på mange av de utfordringene Norge og verden har med å håndtere tekstilavfall på en bærekraftig måte, og ber BIR om å være transparente og ærlige om dette i sin kommunikasjon til innbyggerne. Les mer om saken her:

<https://www.besteforeldreaksjonen.no/2025/01/tekstiler-og-baerekraft/>

Kommentar til Beredskapsplan for Bergen Kommune

Diane Berbain (SV)

Bystyrerepresentant

Utvalg for helse og sosial

Bergen 15. oktober 2024

Takk for henvendelse.

Vi har lest saksfremlegget og har følgende kommentarer:

På bystyremøtet i Bergen 19.juni 2024 ble det satt fram et forslag om å gjennomføre en konsekvensutredning av sikkerhetsrisikoen knyttet til planlagt utvidelse av marinebasen på Håkonsvern, særlig med tanke på mulig lagring av atomvåpen på den amerikanske basen. Forslaget ble stemt ned, selv om det i aller høyeste grad dreier seg om befolkningens liv og helse.

«Å plassere en amerikansk militærbase midt inn i tettbefolket by innebærer åpenbart økt fare. Hele Bergens befolkning blir et menneskelig skjold, og byen kan bli utslettet i tilfelle krig.»

<https://www.bt.no/btmeninger/debatt/i/73dEno/en-amerikansk-militaerbase-i-bergen-gjoer-oss-til-et-bombemaal>

Vi finner ikke i saksfremlegget noe beredskapsplan for følgende scenario:

Hvis en Hiroshimabombe eksploderte over Smålungeren ville Bergen by legges flat tre kilometer i alle retninger, hvis en ser bort fra fjell som vil øke fokusert ødeleggelsene. Det vil si totalt frafall av helsehjelp, vann og strøm, samt byadministrasjon og det meste av stasjoner for telefoni pluss internett. Mange av den overlevende befolkningen vil ha fall-, treff- og strålingskader.

Så er dette scenarioet underdramatisert, en moderne bombe ville være mye kraftigere enn den som ble sluppet over Hiroshima 6/8 1945. Vi viser ellers til vinneren av årets fredspris, den japanske organisasjonen Nihon Hidankyō stiftet av overlevende atombombeofre.

Hilsen

Janet Wiberg

Besteforeldrenes Klimaaksjon i Bergen og omegn

AVISINNLEGG

Kronikk i BA av Janet Wiberg 03.12.24

<https://www.ba.no/banner-bystyret-overser/o/5-8-2832283>

Innlegg i BA av Karin Skjerdal 15.06.24

[Debatt, Byrådet | Byrådet nedprioriterer klima og miljø](#)